

FACTSHEET PLEEGZORG 2008

Pleegzorg is een vorm van jeugdzorg die valt onder de Wet op de jeugdzorg. Als hulp thuis niet meer toereikend is, wordt tot uithuisplaatsing besloten. Pleegzorg is de eerste keus bij uithuisplaatsing, aangezien deze vorm van opvang het dichtst bij de natuurlijke situatie blijft. Pleegouders worden in eerste instantie in de directe omgeving van het kind gezocht, binnen de familie of bij bekenden. Pleegzorg kent verschillende vormen, waardoor maatwerk geboden kan worden bij de hulp aan kinderen en hun ouders.

Er zijn in Nederland 28 (regionale) jeugdzorginstellingen die pleegzorg aanbieden. Deze werken landelijk samen onder de noemer 'Pleegzorg Nederland' voor de publiciteit en beeldvorming. Pleegzorg Nederland is onderdeel van de brancheorganisatie MOgroep Jeugdzorg.

Deze factsheet is samengesteld op basis van de cijfers die zijn aangeleverd door de (regionale) pleegzorginstellingen. Op basis van de capaciteitsgegevens voor de pleegzorg heeft 94% van de pleegzorginstellingen gegevens aangeleverd. De landelijke totalen zijn geëxtrapoleerd naar 100%.

DEZE FACTSHEET BESTAAT UIT DRIE ONDERDELEN:

- A. De cijfers over 2008
- B. Trends en ontwikkelingen in de pleegzorg
- C. Terminologie

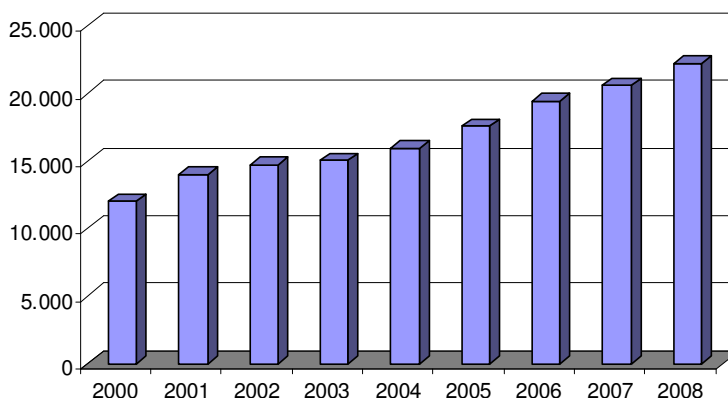
A. DE CIJFERS OVER 2008

In 2008 hebben 22.243 kinderen voor kortere of langere tijd gebruik gemaakt van pleegzorg. Op 1 januari 2008 verbleven in Nederland 14.122 kinderen bij pleegouders. In 2008 zijn 8.122 nieuwe plaatsingen gerealiseerd. In de afgelopen tien jaar is het aantal kinderen dat gebruik maakt van pleegzorg verdubbeld. De forse groei van de pleegzorg die al een aantal jaren terug is ingezet, zet door. In vergelijking met 2007 is het aantal kinderen dat gebruik maakt van pleegzorg met 9% toegenomen.

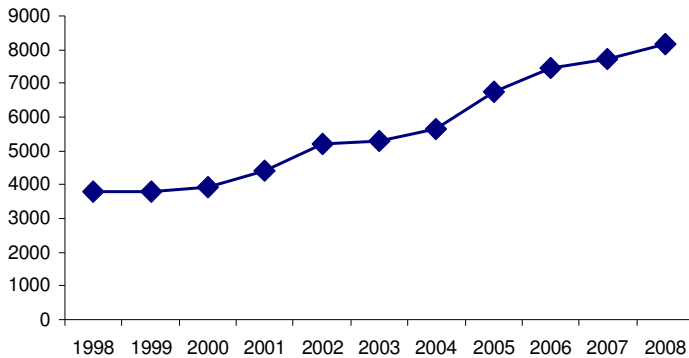
De wachtlijst voor de pleegzorg blijft stabiel. Op 31 december 2008 wachtten 954 kinderen langer dan negen weken op een plaatsing bij pleegouders. Op 1 januari 2008 stonden 963 kinderen op de wachtlijst voor pleegzorg.

De pleegzorgcapaciteit is in 2008 uitgebreid met 791 plaatsen tot 13.599 plaatsen. In 2008 lag de gemiddelde bezetting van de landelijke pleegzorgcapaciteit op 104%.

GRAFIEK 1: TOTAAL AANTAL PLEEGKINDEREN PER JAAR: 2000 – 2008

GRAFIEK 2: NIEUWE PLAATSINGEN PER JAAR 1998 - 2008

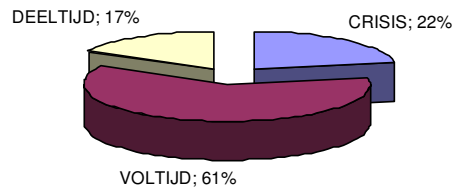
Aan de ene kant maken veel kinderen voor korte tijd gebruik van pleegzorg. Aan de andere kant is er een groep kinderen die voor lange tijd bij pleegouders verblijft. Van alle plaatsingen die in 2008 zijn beëindigd is de duur van de plaatsingen geregistreerd. Eenderde van de pleegkinderen heeft korter dan drie maanden bij pleegouders gewoond en 36% langer dan een jaar.

TABEL 1: DUUR VAN DE PLAATSING VAN ALLE BEËINDIGDE PLAATSINGEN IN 2008

DUUR VAN DE PLAATSINGEN VAN ALLE BEËINDIGDE PLAATSINGEN IN 2008	
Korter dan 3 maanden	34%
3 - 6 maanden	13%
6 - 12 maanden	17%
1 - 2 jaar	15%
Langer dan 2 jaar	21%

Ruim een vijfde van de nieuwe pleegzorgplaatsingen in 2008 betreft crisisopvang. Daarvan is meer dan de helft van de kinderen vier jaar of jonger. Bij deeltijdpleegzorg is 45% van de pleegkinderen in de basisschoolleeftijd.

GRAFIEK 3: NIEUWE PLEEGZORGPLAATSINGEN DIE IN 2008 ZIJN GEREALISEERD, NAAR SOORT OPVANG

De grootste groep kinderen die bij pleegouders geplaatst zijn, is 11 jaar of jonger. 34% Van de geplaatste kinderen is vier jaar of jonger en 37% van de kinderen is in de basisschoolleeftijd. In 2008 zijn iets meer meisjes dan jongens bij pleegouders geplaatst; 51% meisjes tegenover 49% jongens.

TABEL 2: LEEFTIJDOPBOUW VAN KINDEREN DIE IN 2008 IN EEN PLEEGGEZIN GEPLAATST ZIJN

LEEFTIJD VAN PLEEGKINDEREN DIE IN 2008 IN EEN PLEEGGEZIN GEPLAATST ZIJN	
0 - 4 jaar	34%
5 - 11 jaar	37%
12 -14 jaar	14%
15 jaar en ouder	15%

70% van de pleegkinderen is in 2008 bij pleegouders geplaatst met een justitiële kindbeschermingsmaatregel: een Onder Toezicht Stelling (OTS) of een voogdijmaatregel. Dit percentage is het afgelopen jaar iets toegenomen.

36% van de pleegkinderen vindt onderdak bij bekenden. Dit kunnen grootouders, tantes en ooms zijn, maar ook onderwijzers of burens. Deze vorm van pleegzorg, de zogenaamde netwerkpleegzorg, is in de afgelopen jaren gestabiliseerd. In de grote steden wordt meer gebruik gemaakt van netwerkpleegouders, vooral in allochtone gezinnen.

Van alle pleegkinderen is 24% van allochtone afkomst. Het betreft met name Surinaamse, Antilliaanse, Turkse en Marokkaanse kinderen. Op dit punt zijn er nog steeds regionale verschillen, al worden die minder groot. In Amsterdam, Den Haag en Rotterdam is tussen eenderde en de helft van de kinderen van allochtone komaf, terwijl in Drenthe en Zuid Limburg minder dan 10% van de pleegkinderen allochtoon is.

Er zijn geen gegevens beschikbaar over het percentage pleegkinderen met een lichamelijke en/of verstandelijke handicap. De William Schrikker Pleegzorg die is gespecialiseerd in de pleegzorg voor kinderen met een handicap, heeft een groot deel van het jaar geen nieuwe pleegkinderen kunnen plaatsen omdat de beschikbare capaciteit van 1.348 plaatsen volledig was bezet. Een deel van deze kinderen is via een regionale pleegzorginstelling bij pleegouders geplaatst, maar hiervan is geen registratie bijgehouden.

TABEL 3: PLEEGZORGCIJFERS 1998 - 2008
AANMELDINGEN VAN PLEEGOUDERS EN PLAATSTINGEN VAN PLEEGKINDEREN

	PLEEGOUDERS			Nieuwe plaatsingen
	Eerste contact (mail / telefoon)	Belangstellenden die informatiepakket hebben aangevraagd	Geaccepteerde (nieuwe) pleegouders	
1998	6.185	*	2.317	3.793
1999	4.048	*	1.974	3.806
2000	3.720	*	2.323	3.905
2001	3.757	*	2.393	4.398
2002	4.751	*	2.403	5.189
2003	5.882	*	2.045	5.298
2004	4.702	*	1.646	5.638
2005	6.646	4.742	2.225	6.736
2006	10.607	7.836	2.952	7.447
2007	9.315	6.301	3.142	7.738
2008	11.036	7.626	3.022	8.122

* Van voorgaande jaren zijn geen landelijke gegevens beschikbaar.

Door de jaren heen fluctueert het aantal mensen dat informatie over pleegzorg aanvraagt. Hier wordt het effect van de landelijke SIRE-campagne "Pleegouders zijn bijzonder nodig" zichtbaar. Tijdens de looptijd van deze campagne van juli 2008 tot april 2009 is de belangstelling voor pleegzorg enorm toegenomen (in de negen maanden dat de SIRE-campagne heeft gelopen zijn er 6.413 informatiepakketten opgevraagd, blijkt uit de maandrapportages). Het is nog te vroeg om het effect op het pleegouderbestand te zien, aangezien de voorbereiding en screening van aspirant pleegouders een aantal maanden in beslag neemt.

In totaal zetten ruim 12.860 pleeggezinnen zich in voor de opvang van ruim 22.240 pleegkinderen per jaar. In 2008 zijn 3.022 nieuwe pleegouders geaccepteerd en zijn 2.451 pleegouders gestopt; 1.457 netwerkpleegouders en 994 bestandspleegouders. 60% van de uitgeschreven pleegouders is netwerkpleegouder; familie of kennissen die voor een bekend kind zorgen. Wanneer zo'n plaatsing is afgerond, kiezen de meeste netwerkpleegouders niet voor een verdere pleegzorgcarrière voor een onbekend kind.

B. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN IN DE PLEEGZORG

Het gebruik van pleegzorg blijft toenemen. De pleegzorgcapaciteit is in 2008 met 791 plaatsen uitgebreid. De benutting van de pleegzorgcapaciteit is al een aantal jaren boven de 100%. De capaciteitsproblemen in de pleegzorg zijn nog niet opgelost. In 2008 waren er in veel regio's (tijdelijk) opnamestops voor pleegzorg.

Iedere capaciteitsuitbreiding is direct weer gevuld. De druk op de instellingen voor pleegzorg is al een aantal jaren groot. Met de beschikbare menskracht worden extra kinderen geholpen. Ook de

pleegouders die crisisopvang bieden, ervaren de druk. Het blijft een probleem om kinderen binnen de gestelde termijn door te plaatsen.

Op 31 december 2008 wachtten 954 kinderen langer dan 9 weken op een geschikt pleeggezin. Een kwart van de kinderen op de wachtlijst is aangemeld voor een weekendplaatsing.

De praktijk laat zien dat, dankzij vele inspanningen op landelijk en regionaal niveau, het aanbod aan pleegouders redelijk gelijk opgaat met de vraag naar pleeggezinnen. Op 31 december 2008 stonden 1.243 pleegouders ingeschreven die beschikbaar zijn voor een (bij)plaatsing van een pleegkind. Voor een deel van de beschikbare pleegouders wordt al wel een plaatsing voorbereid; er is op papier een matching met een kind op de wachtlijst of er wordt een kennismaking gestart.

Met de SIRE-campagne "*Pleegouders zijn bijzonder nodig*" is de belangstelling voor het pleegouderschap fors toegenomen. De maatschappelijke betrokkenheid is groot en veel mensen overwegen de zorg voor een kind van een ander op zich te nemen. Dat is belangrijk om voldoende keuzemogelijkheid te hebben, zodat er rekening kan worden gehouden met de specifieke wensen en voorwaarden bij de plaatsing van pleegkinderen. Veel nieuwe pleegouders geven echter aan eerst ervaring op te willen doen met een lichtere vorm van pleegzorg, zoals deeltijdpleegzorg. De lichtere vormen van pleegzorg zijn ook gemakkelijker in te passen in het dagelijks leven van aspirant pleegouders.

Hierdoor wacht een groep kinderen langer dan wenselijk op een plaatsing. 'Vraag' en 'aanbod' sluiten niet goed op elkaar sluiten. Met name voor de intensievere vormen van pleegzorg blijft het moeilijk om geschikte pleeggezinnen te vinden, vooral voor kinderen met ernstige emotionele en / of gedragsproblemen. Verder heeft het de voorkeur om broertjes en zusjes samen in een gezin te plaatsen, maar onvoldoende pleegouders hebben hiervoor ruimte en mogelijkheden. Ook in crisissituaties, wanneer op heel korte termijn opvang wordt gezocht, is er lang niet altijd een geschikt pleeggezin beschikbaar. Extra facilitering kan in het bijzonder voor de intensievere pleegzorgvarianten de drempel voor het pleegouderschap verlagen.

C. TERMINOLOGIE

In de landelijk geformuleerde visie op pleegzorg zijn twee pleegzorgvarianten benoemd: *de hulpverleningsvariant* en *de opvoedingsvariant*. De achterliggende gedachte is dat alle betrokkenen in de pleegzorg, het pleegkind, diens ouders en pleegouders, sneller duidelijkheid krijgen over de termijn en het doel van de plaatsing.

Bij de *hulpverleningsvariant* is het doel om de oorspronkelijke opvoedings situatie weer te herstellen. Binnen een vooraf gestelde termijn van maximaal een half jaar wordt intensief met de ouders van het pleegkind gewerkt. Indien na een half jaar blijkt dat er geen mogelijkheden zijn om het kind weer terug bij zijn ouders te plaatsen, wordt gewerkt aan een doorplaatsing naar de opvoedingsvariant of een andere vorm van jeugdzorg, indien dit wenselijk is. Onder de hulpverleningsvariant vallen twee vormen van pleegzorg:

1. Spoedeisende opvang: deze vorm van pleegzorg omvat 22% van alle nieuwe plaatsingen en duurt maximaal vier weken.
2. Kortdurende pleegzorg duurt maximaal een half jaar, met eenmalige verlenging tot een jaar.

In de *opvoedingsvariant* wordt een pleegkind voor langere tijd door pleegouders opgevoed. Doel van de plaatsing is om continuïteit, opvoedingszekerheid en optimale ontwikkelingskansen voor het pleegkind te creëren. Contact met de ouders blijft, waar mogelijk, bestaan.

Tot slot is er de *deeltijdpleegzorg*. Die omvat verschillende mogelijkheden om pleegzorg als aanvulling op de dagelijkse zorg en opvoeding van een kind in te zetten. Deze variant wordt veel gebruikt als preventieve hulp voor kinderen die thuis wonen, maar waar de zorg en opvoeding voor de ouders zwaar vallen. Zo kan een definitieve uithuisplaatsing worden voorkomen. Deze vorm van pleegzorg omvat 17% van alle nieuwe plaatsingen.

Algemene informatie over pleegzorg en pleegouderschap staat op www.pleegzorg.nl

Pleegzorg Nederland
Utrecht, mei 2009